

morgen is het 100 jaar geleden, dat de strijd in Parijs voor de Parijse Commune begon; Parijse Commune werd op 28 maart 1871 geproclameerd.

Als wij de politieke ontwikkelingen in de Oosereuropese arbeidersstaten, in het bijzonder in Tsjecho-Slowakije zien, is het wel goed even bij deze eerste poging van het proletariaat om de macht te veroveren, om de kapitalistische bureaucratistische machine stuk te slaan, stil te staan en te bekijken, wat daar toen gebeurd is.

De Parijse Commune was de eerste geslaagde revolutie van de arbeidersklasse waarbij zij de macht gedurende langere tijd in handen heeft gehouden. De Parijse Commune was de eerste keer dat de diktatuur van het proletariaat werkelijk werd uitgeoefend. In sommige kringen schrikt men heel erg, als men de woorden diktatuur van het proletariaat hoort, omdat de diktatuur van het proletariaat, zoudersmeer vereenzelvigd wordt met alle moorden die door het Stalinregime in Rusland in de jaren 1930 gepleegd zijn.

Daarom moeten we nagaan, wat die diktatuur van het proletariaat eigenlijk is. Wat die diktatuur van het proletariaat eigenlijk behoort te zijn, omdat we dan inderdaad zullen kunnen begrijpen, dat we altijd de werkelijke diktatuur van het proletariaat, zoals die in de Parijse Commune tot uitdrukking kwam, moeten kunnen blijven verdedigen. We moeten ons herinneren dat Friedrich Engels in zijn voorwoord tot de "Burgeroorlog in Frankrijk" reeds zegt: "De sociaaldemocratische filister heeft onlangs weer een heilzame schrik gekregen, bij het horen van het woord: diktatuur van het proletariaat. Nu goed mijne heren. Wilt ge weten hoe deze diktatuur eruit ziet? Kijk dan naar de Parijse Commune. (Dat was de diktatuur van het proletariaat"

De Parijse Commune is een voorbeeld geweest voor alle revolutionaire groeperingen en daarom is het ook goed in te zien dat de Parijse Commune het eerste voorbeeld is van het stukslaan van de burgerlijke staat en de vervanging ervan door een andersoortig apparaat. Een apparaat van de proletarische klasse zelf. Marx schrijft in zijn brief aan Kugelmann daarover. Hij zegt dat het "de eerstvolgende poging van de Franse revolutie zal zijn niet meer de bureaucratisch militaire machine van de ene hand in de andere hand over te dragen, maar stuk te breken. Dat is de eerste voorwaarde", zegt hij, "voor een werkelijke volksrevolutie op het vasteland. Dit is ook de poging van onze heldhaftige Parijse partijgenoten." (Brief aan Ludwig Kugelmann, 12 april 1871).

Kameraden, ik wil wijzen op wat Marx hier zegt. Hij zegt niet alleen dat deze machine gebroken moet worden; dat er nieuwe vormen moeten komen. Hij zegt ook, dat dit de poging is van zijn Parijse partijgenoten, d.w.z. de poging van de leden van de Eerste Internationale. De Eerste Internationale waar toentertijd nog in verenigd waren, zowel de latere marxisten (de wetenschappelijke socialisten) als de anarchisten. Natuurlijk zijn er in de Parijse Commune fouten gemaakt. Maar Marx heeft ondanks deze fouten, ondanks dat hij de poging om de Parijse Commune te stichten te vroeg vond, ondanks dat hij in september 1870 nog zei, dat deze poging niet zou slagen, stond hij op het moment dat de Parijse arbeiders in opstand kwamen, op het moment dat de Parijse Commune gesticht werd op het standpunt, dat de Parijse Commune verdedigd moest worden. Marx beschrijft in zijn brief aan Kugelmann verder de fouten die in de Parijse Commune gemaakt zijn. "Men wilde de burgeroorlog niet beginnen", zei hij "alsof Thiers met zijn poging Parijs te ontwapenen de burgeroorlog eigenlijk al niet begonnen was". Hij zegt dus, dat het proletariaat, dat de Parijse communards eigenlijk te lankmoedig waren en te lang afwachtten. Ze hadden onmiddellijk naar Versailles moeten oprukken. Een van de eerste lessen die men in de Russische Revolutie uit de Parijse Commune getrokken heeft is dat men daar niet zo lankmoedig is geweest; dat men niet meer afwachtte en dat men tot de aanval overging. En een tweede fout zegt Marx is: "het Centraal Komitee (van de nationale garde) gaf zijn macht te vroeg uit handen om voor de Commune plaats te maken. In de Russische Revolutie zijn de lessen uit de Parijse Commune getrokken. De Russische Revolutie heeft het belang van de partij in de strijd bewezen. Het is de partij die uiteindelijk door zijn leiding, door zijn voorgaan het mogelijk maakt de revolutie tot een definitieve overwinning te brengen.

Kameraden, over de rol van de partij zegt Marx verderop dat de Parijse Commune de belangrijkste, "de roemrijkste daad van onze partij was sedert de Parijse juni-opstand". Hieruit blijkt ook, wat volgens Marx, de Eerste Internationale inderdaad in de Parijse Commune gedaan heeft. Hoe zij een bewust organiserende faktor daarin is geweest. Als we nu de Parijse Commune vergelijken met de volgende grote opstand, de Russische Revolutie van 1905, dan zien we dat deze revolutie van 1905 al heel andere kenmerken draagt dan de Parijse Commune. Een van de kenmerken van de revolutie van 1905 waren de massa-stakingen. Er waren altijd meningsverschillen geweest tussen revolutionairen en economisten, tussen degenen die in de politieke partij georganiseerd waren, die de politieke aktie vooropstelden en de economisten, die de economische aktie vooropstelden. De strijd die Lenin voerde tegen de economisten, de strijd voer Lenin voor de organisatie van de politieke partij, die het bewustzijn van de massa's moest versterken door middel van de beïnvloeding van Raden; Raden die dan weer die massa zouden beïnvloeden, omdat die massa zelf slechts tot een economisch bewustzijn, tot een bewustzijn van dagelijkse strijd kwam. Deze strijd tussen Lenin en de economisten is zeer belangrijk geweest voor de organisatie van de Russische Sociaal-Demokratische Arbeiders Partij en voor het slagen van de Russische Revolutie van 1917.

Maar aan de andere kant moeten we zeggen, dat het verschijnsel van de massa-staking bewezen heeft, dat op een bepaald moment weliswaar die economische strijd tot een zeer hoog plan kan oplopen, en die economische strijd daarom een zeer grote faktor kan vormen - ik denk in dit verband b.v. aan de meidagen van 1968, waar ook inderdaad massale stakingen zijn geweest, die tot een zeer grote hoogte zijn opgevoerd-, maar dat het ontegenzeggelijk overal gebleken is, zowel in de meidagen van '68, als in de Russische Revolutie van 1905, dat indien de partij deze economische aktie, uitgaande van het proletariaat zelf, niet bewust met een bepaald plan weet om te zetten in een politieke aktie, dat dan deze economische aktie uiteindelijk zal moeten doodlopen en niet zal leiden tot het werkelijke doel waar het om gaat, nl. tot de overname van de politieke macht door het proletariaat.

Deze twee gegevens, de Parijse Commune en de Revolutie van 1905 in Rusland, hebben ons dus de noodzaak van de vorming van een politieke partij geleerd. Toch heeft de revolutie van 1905 nog niet de oplossing gebracht van alle vraagstukken die er waren. Er was een belangrijk verschil in opvatting, toentertijd, tussen Lenin en Trotski. Lenin stond nog altijd op het standpunt, dat voor een land als Rusland, de burgerlijke revolutie op de dagorde stond. In deze burgerlijke revolutie zou het proletariaat een beslissende faktor zijn, maar dat proletariaat zou nog niet tot een socialistische revolutie kunnen komen. Trotski stond daartegenover op het standpunt, dat het de taak van het proletariaat was, en de taak van de revolutionaire partij, om deze burgerlijke revolutie door te zetten, de burgerlijke revolutie permanent te maken en om te zetten in een socialistische revolutie, in een proletarische revolutie, in de strijd voor de machtsverovering door het proletariaat. Maar deze theorie van de permanente revolutie had nog een tweede aspekt, nl. het aspekt, dat deze revolutie niet alleen nationaal, niet alleen in Rusland zou kunnen slagen, maar dat deze revolutie noodgedwongen een internationaal karakter zou moeten dragen en dat hij daarom de steun behoefte van het internationale proletariaat.

Kameraden, als we nu naar de volgende Russische revolutie kijken, de revolutie van februari 1917, dan zien we, dat Lenin als hij in april 1917 in Rusland komt, zijn standpunt zeer belangrijk veranderd heeft. Lenin heeft op dat moment de stellingen van Trotski omtrent de permanente revolutie overgenomen. En als het Centraal Komitee van de toenmalige R.S.D.A.P. niet verder wil gaan als het oude standpunt, als in de Pravda allerlei kompromissen worden gedaan, dan is het Lenin, die in april in zijn April-Thesen met de leuze komt: Alle macht aan de raden. Op dit moment vindt hij moet de strijd doorgezet worden tot de proletarische revolutie. Lenin heeft daarbij een heleboel mensen tegenover zich. Mensen, die openlijk tegen hem optreden (Kamenjew bv. in zijn artikel "Onze meningsverschillen"), maar ook mensen, die bedekt tegen hem optreden. Stalin hield weliswaar zijn mond op dat moment, maar voor dat Lenin er was had hij in de Pravda artikelen geschreven, die in dezelfde richting gingen als Kamenjew. Maar

Lenin, die vertrouwd op de kracht van de Russische arbeiders, wist dat zijn mening gedragen werd door deze Russische arbeidersklasse. En dit feit heeft ook gemaakt, dat Lenin inderdaad in de partij kon winnen tegen de leiding van de partij in, en zo wist Lenin steunend op de leden van die partij, de overwinning tegen de stroming van Kamenjew te behalen.

Deze leuze, alle macht aan de raden, betekende in de eerste plaats dat de arbeiders volgens Lenin zelf de macht in handen moeten nemen. Maar de raden zijn voor Lenin aan de andere kant ook niet het enige middel waarmee die arbeiders de macht kunnen overnemen. Het hangt er maar net vanaf, wat deze raden, deze sowjets precies doen. Toen in de juni-dagen de Russische sowjets in de praktijk de kant van de voorlopige regering kozen, en naast deze sowjets fabriekskomitees ontstonden, die de werkelijke mening van de Russische arbeiders op dat moment vertegenwoordigden, toen was het Lenin, die wenste over te schakelen van de sowjets op de fabriekskomitees om, door middel van deze fabriekskomitees de revolutie te verwezenlijken.

Als we nu nog een stap verder gaan en we komen tot de Oktober-Revolutie, dan zien we in de Oktober-Revolutie weer een parallel met de Parijse Commune. In de Oktober-Revolutie was het Centraal Komitee van de R.S.D.A.P., de Bolsjewiki, die de stuwkracht was voor het doorvoeren van de revolutie. Echter weer tegen een aantal van de eigen leden van dit C.K. in, weer tegen mensen als Zinowjew en Kamenjew. Maar dit C.K. dat heeft toen niet gedaan wat in de Parijse Commune wel gebeurd is, nl. het te vlug uit handen geven van de macht. Integendeel, Lenin en Trotski hadden heel de les van de Parijse Commune goed begrepen. Zij wisten dat het noodzakelijk was om die macht zolang in handen te houden tot de revolutie werkelijk gekonsolideerd was. Maar ze hebben ook begrepen dat het noodzakelijk was, om ondanks het feit, dat zij deze macht in handen hielden, ondanks het feit dat de Russische Soc. Dem. Arbeiders Partij de stuwkracht in de revolutie moest zijn, de werkelijke macht uiteindelijk in handen van de arbeiders en de boeren moest liggen, en zij boden dan ook aan het bijeengeroepen kongres van de sowjets de macht aan.

Kameraden, Lenin en Trotski en met hen de meerderheid van de Russische Soc. Dem. Arbeiders Partij hebben de lessen van de Parijse Commune goed begrepen en vooral de taak die een revolutionaire partij ten tijde van een revolutie heeft. Maar, kameraden, er zijn meerdere aspecten aan de Russische revolutie. En het is nodig om deze aspecten van de Russische revolutie te onderzoeken omdat uiteindelijk deze aspecten het mogelijk hebben gemaakt dat er een stalinisme kon ontstaan. Het bestaan van dit stalinisme is nu eenmaal een van de belangrijkste factoren die op het ogenblik nog altijd de vorming van revolutionaire bewegingen in Europa tegenhoudt. Lenin, ging ervan uit, dat de Russische Revolutie niet alleen zou blijven staan. De verwachting van Lenin was dat de revolutie naar West-Europa, naar Duitsland, naar Frankrijk en naar andere landen zou overslaan. Hij was van oordeel, dat de Sowjet-staat niet alleen het socialisme zou kunnen verwezenlijken, maar hij had ook de vaste overtuiging dat dat ook niet nodig zou zijn.

Helaas hebben we moeten konstateren, dat de Duitse revolutie mislukt is. Dat er in Frankrijk geen revolutie gekomen is; dat de Hongaarse Raden Republiek neergeslagen is, dat het voor de West-Europese arbeidersklasse nederlaag na nederlaag geworden is. En Lenin stond dus voor de moeilijkheid, dat in Rusland wel de macht van de bourgeoisie vernietigd was, maar dat hij de steun, die hij onherroepelijk noodzakelijk achtte om de macht van het proletariaat te handhaven, de steun, die hij noodzakelijk achtte om het socialisme te kunnen opbouwen, dat hij deze steun niet kreeg. En ondanks dit feit, begreep hij, dat het een onmogelijkheid zou zijn om op dat moment af te treden en de macht terug te geven. Hij begreep dat het noodzakelijk was om de begonnen revolutie door te zetten. En hij begreep, dat het noodzakelijk was om te proberen deze tot een goed einde te brengen. En daarom zette hij ook al zijn kracht alsnog op het totstandkomen van de revolutie in West-Europa. De wijze van opbouw en de snelle wijze waarop hij de Kommunistische Internationale probeerde op te bouwen was een van de pogingen, die Lenin aanwendde om deze Westeuropese revolutie inderdaad te doen slagen. Helaas moeten we konstateren, dat de tijd die hij in Rusland had om een Bolsjewistische partij op te bouwen in West-Europa ontbrak en de gevolgen daarvan bleven ook niet uit. Maar er zijn andere pogingen geweest. We weten bijvoorbeeld hoe Lenin een van degenen was,

die bijvoorbeeld voorstander was van de opmars van het Rode Leger naar Polen, in de hoop, dat de Poolse arbeiders in opstand zouden komen en de Poolse arbeiders de kant zouden kiezen van de Russische Revolutie. Helaas weten we ook, dat al deze pogingen inderdaad mislukt zijn. En Rusland bleef alleen staan. Het moest dus alleen proberen om de arbeidersmacht te handhaven, met alle konsekwenties van dien. We moeten nu het karakter van de Russische Revolutie maar ook de aard van de Russische economie even nader bekijken.

De revolutie, als proletarische revolutie, was in de eerste plaats revolutie in de steden. Op het platteland hadden de boeren grond gekregen. De boeren waren nog behept met kleinburgerlijke aspiraties, er was van een gemeenschappelijk, van een socialistisch eigendom op het platteland geen sprake. Toch was de steun van de boerenmassa's voor de RSDAP, voor het Russische proletariaat volkomen onontbeerlijk. Maar dit heeft gevolgen gehad.

De gevolgen zijn in de eerste plaats, dat de Russische boeren (en Kamenjew klaagt erover op een van de Sowjet-Kongressen) van de Sowjet-macht niet het juiste gebruik maakten. Niet ervan gebruik maakten zoals in de steden de proletariërs er gebruik van gemaakt hadden. Diverse keren gebeurde het op het platteland, dat op de Sowjet-vergaderingen de vroegere Tsjaristische beambten gekozen werden in de Sowjets, en dat personen, van wie het eigenlijk bij voorbaat vast zou staan dat ze profiteurs zouden zijn, als vertegenwoordigers werden gekozen. Het Russische boerendom nam dus NIET deel aan deze Sowjets en de werkelijke beslissende macht werd daarom eigenlijk bij voorbaat al door het boerendom gedelegeerd. Dit in tegenstelling tot de Sowjets in de steden, waar de arbeiders wel opkwamen. De tegenstellingen die zo ontstaan, geven natuurlijk moeilijkheden. In de eerste plaats was tijdens de revolutie en de burgeroorlog een groot gedeelte van de oude kadèrs van de kommunistische partij aldoor aan de fronten, zij vochten jarenlang tegen de invallen van Amerikaanse imperialisten, tegen de invallen van de Tsjechoslowaakse troepen, tegen de invallen van de Engelse troepen, tegen de Witte generaals, tegen Denikin, tegen Wrangel, tegen Kolsjak. Een groot gedeelte van de produktie, die eigenlijk georganiseerd moest worden, werd niet georganiseerd doordat men van een voortzetting van de burgeroorlog nu overgegaan was tot een permanente oorlog tegen de Witte troepen. Door de lage produktie waren de steden niet in staat de boeren voldoende materiaal te leveren. Het gevolg hiervan was ook, dat de boeren hun produkten afleverden, terwijl ze er te weinig voor betaald kregen. Maar ook op andere terreinen waren er al moeilijkheden ontstaan. De grotere produktiemiddelen waren gesocialiseerd, tot staats eigendom gemaakt. De kleinere produktiemiddelen waren nog altijd in handen van de vroegere bezitters en de eerste maatregel die men daartegen nam, was de arbeiderskontrolle. In 1918 ontstaat een strijd over de vraag wie deze arbeiderskontrolle zal moeten uitoefenen. In het ontwerp dat Lenin maakt wordt aan fabriekskomitees een grote macht toegekend. In het definitieve ontwerp is de macht van de vakbeweging veel groter geworden en aan de eigenlijke fabriekskomitees is veel macht ontnomen. We zien hier weer de werkzaamheid van faktoren, die voortvloeien uit het feit, dat de economische ontwikkeling van Rusland niet dat hoge peil heeft, dat noodzakelijk is voor het vestigen van een socialistische produktiewijze. Daardoor krijgen bepaalde groepen een machtspositie die groter is dan in een socialistische maatschappij verantwoord zou zijn.

Maar de produktie moet georganiseerd worden. Het is noodzakelijk het witte leger te verslaan. Als het dan eindelijk zover gekomen is, als de witte legers verslagen zijn, heerst in Rusland, vooral in de steden, een toestand van hongersnood. Er is ontevredenheid in diverse plaatsen in de SU. En de gevolgen van deze ontevredenheden blijven dan ook niet uit. Een van deze gevolgen is de opstand van Kroonstad.

Kameraden, het is niet in de eerste plaats de vraag: Wie vochten daar? Meenden deze mensen het goed? De eerste vraag luidt zelfs niet: Waarom kwam deze opstand? Maar wel: Hoe was het eigenlijk mogelijk dat in een proletarische staat een gedeelte van de bevolking in opstand kwam. De oorzaak lag in de achtergebleven Russische economie, nog versterkt door de oorlog die gevoerd moest worden, in het gebrek aan ontwikkeling van de bevolking, in de onmogelijkheid een economische ontwikkeling te krijgen, die voldoende in de behoeften voorzag. In dit licht moeten we de opstand in Kroonstad in de eerste plaats zien.

Lenin begreep ook heel goed dat de eerste zaak die aan de orde moest komen, de organisatie van de economie van Rusland was. De steden moesten voedsel krijgen, dat zou de reden van ontevredenheid wegnemen. De boeren waren langzamerhand tot tegenstanders van het regime geworden omdat de boeren voor de produkten, die zij moesten leveren, en die de hongersnood in de steden moesten lenigen, te weinig geleverd kregen aan industriegoederen, aan landbouwmateriaal. Daarom zei Lenin: We moeten een stap terug doen. Daarom werd in Rusland de NEP ingevoerd.

De nieuwe economische politiek moest het economische leven in Rusland weer op gang brengen, door in een aantal sectoren de markteconomie in te voeren. Daardoor werden de economische moeilijkheden in Rusland dus verlegd van het terrein van het tekort aan produkten, van de hongersnood naar de tegenstellingen binnen de produktieverhoudingen. Er ontstond een systeem waar aan de ene kant een gesocialiseerde sektor was, een zekere planmatige economie waarbij niet geproduceerd werd in het privébelang van de producenten en aan de andere kant een markteconomie, waarin dus in zekere zin bepaalde kapitalistische elementen naar boven kwamen. Het was nu noodzakelijk, dat de tegenstellingen, die er tussen deze twee sectoren bestonden, zo vlug mogelijk uit de weg geruimd werden, dat deze tegenstellingen overbrugd werden. Daardoor is in de SU een strijd ontstaan tussen twee groeperingen, waarvan de ene deze toestand wilde laten voortbestaan en de andere groepering, die van Trotskij, de sektor van de genationaliseerde industrie zo vlug mogelijk wilde uitbreiden.

In een staat waarin dergelijke verschillende economische sectoren bestaan, waarin daarenboven het apparaat van de kommunistische partij in de burgeroorlog afgeslacht is, is de kans op het ontstaan van een bureaucratie erg groot. Wat is de bureaucratie eigenlijk? De bureaucratie is een apparaat, dat balanceert op de twee tendensen, die er in de SU-economie aanwezig zijn. Het kan zich handhaven dank zij de tegengestelde belangen van die groepen, en speelt de rol van de middelaar tussen deze belangengroeperingen. Indien een van deze twee belangengroeperingen zou wegvallen, dan valt daarmee ook de economische basis van de bureaucratie weg. Lenin zag de moeilijkheden die ontstaan zouden, zag het groeien van de bureaucratie aankomen. En hij heeft ook maatregelen tegen het groeien van de bureaucratie proberen te nemen. In de eerste plaats door het invoeren van een arbeiders- en boereninspektie die alle mogelijke bureaucratistische uitwassen moest korrigeren. Het resultaat hiervan is praktisch nihil geweest. Vooral omdat de bureaucratie zich snel van de arbeiders- en boereninspektie heeft meester gemaakt. Dit kon geschieden omdat er onvoldoende werkelijke kommunisten waren om deze arbeiders- en

boereninspectie te bemannen.

Een tweede poging bestond in de samenvoeging van het staats- en het partijapparaat. Die samenvoeging van staats- en partijapparaat is een van de meest ongelukkigste pogingen geweest die men gedaan heeft. De samenvoeging kwam voort uit het tekort aan revolutionairen. Daarom probeerde men met zo weinig mogelijk mensen het leven in de Sowjet-Unie te runnen. Maar het samenvloeden van partijapparaat en staatsapparaat betekent dat de controle die de massa's en de partij moeten kunnen uitoefenen over de werking van de staat verloren gaat. In de tweede plaats betekent het dat in de praktijk het partijapparaat een overwegende invloed gaat uitoefenen. Maar het betekent tegelijkertijd het samenvloeden van de bureaucratistische elementen van staat en partij. Het betekende dat de bureaucratie nog veel meer dan vroeger de kans kreeg in het partijapparaat door te dringen en daardoor werd het gevaar dat in de staat bestreden werd binnen de partij gehaald. Een van de grote lessen die we eruit moeten trekken is, dat ook in een proletarische staat de partij altijd zal moeten blijven bestaan als een zelfstandige faktor, die propagandistisch optreedt, die leiding geeft, die zijn eigen theorie weet te ontwikkelen, maar die de macht toch volkomen in handen laat van de werkelijke organen van de arbeiders van de Sowjets, van fabriekskomitees, onverschillig hoe men deze organen noemt, wat ze ook zijn, maar in ieder geval in handen van de arbeiders zelf. Want dan alleen kan de partij ook werkelijk de taak vervullen die ze heeft. Als die partij inderdaad voldoende krachten weet voort te brengen en op juiste wijze leiding geeft dan is het praktisch ondenkbaar dat er een tegenstelling zou ontstaan tussen het staatsapparaat en het partijapparaat.

De bureaucratie, heb ik gezegd, steunt op de tegenstellingen die tussen de verschillende economische groepen bestaan. Maar indien een van deze bases wegvallen zou, bijv. als de onteigening van de produktiemiddelen in de Sowjet-Unie ongedaan zou worden gemaakt, als de produktiemiddelen weer in privaatbezit zouden komen, met andere woorden als het kapitalisme hersteld zou worden, zou ook de basis van de Sowjet-bureaucratie weggefallen zijn. De Sowjet-bureaucratie kan alleen maar bestaan dank zij het feit dat de produktiemiddelen in de Sowjet-Unie genationaliseerd zijn. Maar ook de andere kant, waarbij werkelijk alles door de arbeiders zelf georganiseerd zou worden, waarbij elk soort van markteconomie zou verdwijnen en er een produktie zou zijn die niet meer op schaarste berust zou betekenen dat het bestaan van een bureaucratie in de Sowjet-Unie onmogelijk werd. Maar tegelijkertijd is het zo dat het bestaan van deze twee kanten, aan de ene kant de kwestie van een wijziging van de produktiemiddelen, en de andere kant de kwestie van het bestaan van een markteconomie, dat deze twee kanten maken dat er ook mogelijkheden zijn voor de arbeidersklasse in de Sowjet-Unie en dat deze twee kanten óók maken dat wij kunnen zien welke weg deze arbeidersklasse inderdaad zal moeten gaan. Het feit dat de bureaucratie in de Sowjet-Unie niet kan toelaten dat de produktiemiddelen teruggegeven worden aan het kapitaal houdt in dat de economische revolutie in de Sowjet-Unie niet meer behoeft plaats te vinden, dat in de Sowjet-Unie de politieke revolutie op de dagorde staat. En dat geldt ook voor de andere Oosteuropese landen, want het gaat om de verwijdering van de bureaucratie, niet om de verandering van de eigendomsverhoudingen. Wat er ook voor kritiek mag bestaan op de politiek van de Sowjet-Unie, hoeveel kritiek men ook op de daden van de stalinisten mag hebben -en wij zijn zeker niet degenen die de minste kritiek er op uitoefenen, ik zou bijna zeggen integendeel- ondanks dat alles staat een ding vast, nl. dat daar de kapitalisten onteigend zijn, en dat al die andere staten die tegen de Sowjet-Unie schoppen en z.g. de democratie

weer willen herstellen, en alle Nixon's en alle Handersons en wat voor vertegenwoordigers van het kapitalisme of de sociaal-demokratie ook, dat al deze mensen het in elk geval niet zo ver gebracht hebben dat ze de bourgeoisie onteigend hebben. En daarom staan wij voor alles op het standpunt dat tegen deze mensen, tegen deze vertegenwoordigers van het kapitaal, de Sowjet-Unie verdedigd moet worden. Maar tegelijkertijd staan we op het standpunt dat de werkelijke beginselen van de Sowjet-Unie ook verdedigd moeten worden tegen hen die ze van binnenuit aanvallen, tegen de Sowjetbureaucratie. Kameraden, als wij konstateren dat een politieke revolutie in de arbeidersstaten nodig is, dan is het logisch dat voor deze politieke revolutie een apparaat nodig is. Aangezien het partijapparaat en het staatsapparaat in de arbeidersstaten samengesmolten zijn, is het duidelijk dat het partijapparaat dat in deze arbeidersstaten bestaat, het apparaat van die kommunistische partijen, niet geschikt is om deze politieke revolutie uit te voeren. Daarom is voor het uitvoeren van deze politieke revolutie noodzakelijk dat er in deze landen - en dat geldt voor alle Oosteuropese staten - nieuwe revolutionaire partijen gevormd worden, revolutionaire partijen die de politieke revolutie kunnen doorvoeren, revolutionaire partijen die de bureaucratie inderdaad de macht zullen ontnemen. We kunnen als konklusie zeggen, dat in de Sowjet-Unie en in de andere Oosteuropese staten de sociale basis aanwezig is en dat de economische revolutie niet meer nodig is. De verwijdering van de bureaucratie, d.w.z. de politieke revolutie, betekent dus de herovering van de staatsmacht door de arbeiders, en het leggen van de staatsmacht weer in handen van de Sowjets. In de jaren '30 waren er velen die deze mogelijkheid niet meer zagen. Alle revolutionairen in de Sowjet-Unie werden in die tijd door Stalin afgeslacht en er waren heel wat mensen die dachten dat eerst de revolutie in West-Europa tot stand zou moeten komen en dat pas daarna een politieke revolutie in de Sowjet-Unie zou kunnen plaats vinden.

We hebben na de Tweede Wereldoorlog gezien dat een reeks van staten tot de invloedssfeer van de Sowjet-Unie zijn gaan behoren, maar we hebben ook gezien dat in een reeks van deze staten opstanden zijn uitgebroken. Ik denk aan Hongarije, aan Polen, daarna Tsjecho-Slowakije, nu kort geleden weer Polen en we zien hoe de arbeidersklasse steeds opnieuw weer in verzet komt tegen de bureaucratie. In Oost-Europa zien we hetzelfde als in West-Europa: het verzet begint zich weer te organiseren. Maar het is vooral verheugend dat in Tsjecho-Slowakije nu voor de eerste keer - en ook al slaagt deze eerste poging niet, het symptoom is vooral belangrijk - een organisatievorm gekozen wordt die inderdaad adequaat is om deze revolutie door te voeren, nl. een zelfstandige partijorganisatie van de revolutionairen.

Kameraden, DIT is de weg die afgelegd zal moeten worden. Als de arbeiders in Polen protesteren tegen het regiem staan wij achter deze arbeiders en bij elke poging van de arbeidersklasse spontaan, zwak of sterk staan wij achter deze arbeiders en juichen wij dit verzet van de arbeiders zowel in Oosteuropese staten als in de Westeuropese staten toe. Maar wij weten allemaal, en het is bijv. in de meidagen van 1968 heel duidelijk gebleken, dat hoe heldhaftig en hoe massaal dit verzet ook mag zijn, dat een organisatie daarvoor noodzakelijk is en daarom is het zo belangrijk dat deze organisatie nu aan het groeien is.

Een ander belangrijk aspekt is het internationalistische karakter, dat de Tsjechische RSP direkt aan haar strijd heeft gegeven.

Zij verklaarde zich solidair met de koloniale revolutie en solidair met de revolutionaire beweging in de kapitalistische staten. Zij weet dat slechts het verbond met deze revolutionaire bewegingen haar de overwinning kan brengen. Zij weet dat de strijd van alle volkeren die zich bevrijden van het imperialisme, van alle proletariërs, één strijd is. Wij zijn met de ontwikkelingen die zich in Oost-Europa afspelen lang niet aan het eindpunt. We staan integendeel aan het beginpunt, maar we zijn nu op een punt aangekomen, waarvan we in de dertiger jaren nog niet hadden durven dromen en het is noodzakelijk dat wij deze strijd samen met hen voortzetten. Wij hebben in deze strijd hetzelfde perspectief, omdat hun strijd en onze strijd gebaseerd is op dezelfde principes, nl. de verdediging van de Sowjet-Unie tegen de imperialisten, en de wederzijdse steun van revolutionairen in de arbeidersstaten en in de kapitalistische wereld. Als wij daaraan meewerken zal dit de beste steun zijn die wij kunnen geven aan onze Tsjechische kameraden die op het ogenblik gevangen zitten.

Theo Wiering.